

"גם לנשמה מגיע אוכל"

הלות לחשה חיזויים ואקטואליה לפי סדר פרשיות השבוע

פרשת במדבר שנת תשפ"ב

1. מדוע ניתנה התורה דווקא במקום מדבר ולא במקום ישוב?
2. מה היא הסיבה לכך שרק מגיל עשרים יוצאים לצבא?
3. מי שנולד עם שני ראשים האם נחשב לאדם אחד או כשני בני אדם? הוכח מפרשת השבוע!
4. האם הבכורים שהיו עושים את העבודה היו צריכים ללבוש בגדי כהונה?
5. בת מאומצת, האם חייבת לחפש את הוריה? הוכח מפרשת השבוע!
6. המלמד את בן חברו תורה כאילו ילדו, האם הוא גם קיים את מצוות פרייה ורבייה? הוכח מפרשת השבוע!
7. מי שעושה עברה מתחת לגיל עשרים האם יענש על כך או לא? הוכח מפרשת השבוע!
8. אבא שיכול להציל או את בנו הבכור או בן אחר איזה מהם יעדיף להציל? הוכח מפרשת השבוע!
9. תינוק שנולד עם שני ראשים האם הוא נחשב לתינוק אחד או לשניים? הוכח מפרשת השבוע!
10. באיזה סכנה נמצא בכור לפני שפודים אותו?
11. האם הבכורים שהיו עושים את העבודה בבית המקדש היו צריכים ללבוש בגדי כהונה?
12. תינוק חולה ואי אפשר למולו עדיין, והגיע זמן הפדיון האם אפשר לפדות אותו למרות שעדיין לא נימול? הוכח מפרשת השבוע!
13. אדם שחייב מיתה בידי שמים ויש לו ילדים האם בכל אופן ממיתים אותו כדי שיוכל לחנך את בניו? הוכח מפרשת השבוע!
14. מדוע באמת נדב ואביהוא לא התחתנו והרי זה מצוה דאורייתא?
15. מהיכן לומדים שגר שנתגייר כקטן שנולד דמי?
16. כיצד מסיים הבעל קורא את קריאת הפרשה בפסוק "ולא יבאו לראות כבלע את הקודש ומתו" והרי יש לסיים בדבר טוב?

חידות

1. ישנם שני מקומות תורה ובכל אופן יש עדיפות לגור באחת מהן מהי העדיפות?
2. לאיזה שבט היו יותר בנות מבנים?

עלון זה מוקדש השבוע לרפואתה של האשה היולדת

מרת שרה יהודית בת צהלה תח"י

רפואה שלמה ברמ"ח איברים ושס"ה גידים ושתצא עם ידיים מלאות בתוך שאר חולי עמו ישראל בבריאות אושר שמחה שפע ברכה והצלחה.

ניתן לקבל את העלון בהודעה לווצאפ בטלפון: 052-8144488

י"ל ע"ו בית המדרש "בית - יוסף" רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

מדוע ניתנה התורה דווקא במקום מדבר ולא במקום ישוב?

השפת אמת (פרשת במדבר תרל"ג) מבאר עוד: מה שניתן התורה במדבר דווקא היה כדי להמשיך אור התורה אף למקום תהו, כי התורה הוא חיות הכל כמ"ש ז"ל שקודם התורה היה ב' אלפים תוהו, והקב"ה מאיר ע"י התורה לכל מקומות האפלים.

ובספר הון עשיר על מסכת אבות (פרק ו) כתב: לרמוז על מה דאיתא במשנה אבות פרק ו' דאחד מקנייני התורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה, דהוא דרך התורה שבו באה לעולם הזה, כי ניתנה במדבר במקום שאין לחם ואין מים, ולפיכך גם אתה צריך להתנהג על פי דרכה אף כי עשיר אתה. וכן כתב המהר"ל בספר התפארת פרק כ"ו, מובא בשם משמואל פרשת בשלח שהתורה ראויה לתת במדבר, כי המדבר אין שם הדברים הטבעיים החומריים. ובשם משמואל (בפרשה) כתב להסביר כוונת המדרש במדבר היינו שלא יהיה מצורף להבלי עולם, ותהיה תכלית כוונתו בעסקו בעסקי עולם למען יגיע על ידם לתכלית נרצה, וכמו העובר במדבר שהכוונה להגיע אל הישוב, והמדבר הוא רק אמצעי לעבור בו אל מקום הנרצה אצלו.

עוד נראה לבאר על פי מה דאיתא בדרשות חתם סופר (ח"ב עמוד שי"ד טור ב') להסביר הא דאיתא בגמרא במסכת סנהדרין (דף מ"ט ע"א) מה מדבר מופקר לכל אף ביתו של יואב מופקר לכל, והקשה למה נקט דווקא הפקר כמדבר ולא הפקר כעפרא דארעא? ותירץ במדבר אי אפשר לו לאדם ללכת יחידי מפני סכנת נפשות, רק שיירא של אנשים הולכים ביחד, לכן יואב לא רק שהפקיר את ביתו ללימוד תורה, אלא גם ריבה פעלים לתורה וקיבץ רבנים ותלמידים ביחד, והיה ביתו בית ועד לחכמים, וזהו הפקר כמדבר, שמתוועדים שם אנשים, לפי הנ"ל אתי שפיר מדוע ניתנה תורה דווקא במדבר.

ובשו"ת כתב סופר (או"ח סימן כ') מבאר על פי מה שכתוב בפסוק (מלאכי ג' כ"ב) "זכרו תורת משה עבדי אשר צייתו אותי בחורב" דלכן ציין המקום בחורב כי נתן ה' התורה בחורב במדבר ארץ לאזרועה ואין מקום ישוב, להורות כי בכל מקום אשר יבואו שם צריכים לקיים התורה, ואלו ניתנה בארץ היה אפשר לחשוב כי אינה רק בארץ ההיא לפי המקום ובהשתנות המקום נשתנו מצות התורה, אבל להיות כי ניתנה בחורב אי אפשר לומר כן ולכן מציין המקום שנתנה שם.

מה היא הסיבה לכך שרק מגיל עשרים יוצאים לצבא?

הרמב"ם בהלכות מכירה (פרק כ"ט הי"ג) כותב שקטן עד בן עשרים שנה אין יכול למכור בנכסי אביו מפני שדעתו נוטה אחר המעות ועדיין לא נתיישב דעתו בדרכי העולם.

והנה במשנה במסכת אבות (שם) כתוב שנתנים ללימוד מקרא משנה ותלמוד חמישים ואחד שנים, מגיל חמש עד גיל עשר למקרא, מעשר עד חמש עשרה למשנה, ומחמש עשרה עד עשרים לתלמוד, ואחר גיל עשרים אמרי' "בן עשרים לרדוף" וכתב רבנו עובדיה מברטנורה: לרדוף - אחר מזונותיו לאחר שלמד מקרא משנה וגמרא ונשא אשה והוליד בנים צריך הוא לחזור ולבקש אחר מזונות.

ובשולחן ערוך הרב הלכות תלמוד תורה (פ"ג סעיף א) הקשה מכיוון שמבן חמש עשרה עד עשרים צריך ללמוד תלמוד אם כן איך הוא מצווה לישא אשה בהיותו בן י"ח הרי זה יפריע לו לרצף של החמש שנים, וכתב: "כי גם אחר הנישואין יוכל ללמוד ב' או ג' שנים בלי טרדה גדולה כל כך בטרם יוליד בנים הרבה"

מי שנולד עם שני ראשים האם נחשב לאדם אחד או כשני בני אדם? הוכח מפרשת השבוע!

שני ראשים, הרי הוא נמנה בשנים, אבל בשאר שבטי ישראל לא סלקה דעתך הכי, שהרי הם נמנו מבן עשרים שנה ומעליה, וטריפה אינה חיה י"ב חודש, ורק בבן לוי שנמנו מבני חודש, יכול להיות הו"א כך. אבל החתם סופר דוחה תירוץ זה: לפי מה שכתב בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן צ"ח) דטריפה דיותרת שונה משאר טריפות, ויותרת חיה, אם כן אזדא ליה פירושה דהרש"ק, דגם בשאר שבטים יהיה נפקא מינה במי שיש לו שני ראשים אם נחשבו כשנים.

"וידבר ה' אל משה במדבר סיני" (א א).

איתא במדרש בפרשה: למה במדבר סיני מכאן שנו חכמים בג' דברים ניתנה התורה, באש, ובמים, ובמדבר, באש מנין (שמות י"ט) "והר סיני עשן כולו", ובמים מנין שנאמר "שופטים ה' גם שמים נטפו גם עבים נטפו מים", ובמדבר מנין "וידבר ה' אל משה במדבר סיני", ולמה ניתנה בשלושה דברים הללו אלא מה אלו חנים לכל באי העולם כך דברי תורה חנם הם שנאמר: "הוי כל צמא לכו למים", דבר אחר "וידבר ה' אל משה במדבר סיני" אלא כל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הפקר אינו יכול לקנות את החכמה והתורה, לכך נאמר "במדבר סיני",

והנה רבי צדוק הכהן מלובלין בספרו פרי צדיק (בפרשה) הקשה על המדרש הנ"ל ענין אש ומים שניתנה תורה בהם אין להם שום שייכות לפרשה זו, ואפילו במדבר משום שהוזכר כאן במדבר סיני, מכל מקום טפי הווה ליה למדרש לקבוע דרשתם בפרשת יתרו בשעת מתן תורה שהוזכר גם כן מדבר, ביום הזה באו מדבר סיני ע"ש מה שתיירץ.

ובמדרש רבה במקום אחר בפרשת חוקת (פרשה י"ט) כתב עוד ג' טעמים מדוע ניתנה תורה דווקא במדבר: 1. למה ניתנה במדבר שאלו נתנה להם בארץ היה השבט שנתנה בתחמומו אומר אני קודם בה לכך ניתנה במדבר שיהיו הכל שווין בה. 2. ניתנה במדבר כשם שמדבר לא נזרע ולא נעבד כך המקבל עול תורה פורקים ממנו עול דרך ארץ כשם שמדבר אין מעלה ארנון כך בני תורה בני חורין בעולם הזה. 3. דבר אחר במדבר מי מקיים את התורה מי שמשים עצמו כמדבר ומפליג עצמו מן הכל.

ואיכא עוד כמה טעמים נפלאים למה ניתנה התורה דווקא במדבר ולא במקום ישוב:

הרוקח בפירושו על סידור התפילה (עמוד תקנ"ב) כתב: למה ניתנה במדבר על ההר, לפי שלשם טהור בלי דריסת הרגל, לכך נקרא "חורב" מים הם סביב אצל ההר כדי שלא ידרוך בה כף רגל.

השפת אמת (בפרשה) מבאר: לכן ניתנה התורה במדבר לומר שמן התורה בא ישוב וסדר לכל הבריאה.

"מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְעַלֶּהָ כָּל יֹצֵא צֶבֶא בִּישְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצִבְאָתָם אֲתָה וְאַהֲרֹן" (א ג).

מבואר בפסוק שהאנשים הנספרים על ידי מחצית השקל היו רק אלו שמעל עשרים, שהם יוצאים לצבא.

וברמב"ן כתב: שיוצאים לצבא רק מגיל עשרים, משום שאינו חזק למלחמה בפחות מעשרים שנה וכמו שאמרו במשנה במסכת אבות (ה) כא) בן עשרים לרדוף.

הכלי יקר כותב: שמצד היותו בר עונשין בבי"ד של מעלה, ביותר מדקדק במעשיו ומסתמא יש לו יותר זכויות שיגנו בעדו במלחמה שהרי הכהן מכריז "מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו", וכל פחות מבן עשרים מסתמא אינו מדקדק כל כך במעשיו ואין לו כל כך הרבה זכויות שיכריעו על חובותיו.

האור החיים (שמות ל יד) כותב: שבהיותו מבן עשרים הנה הוא שלם בדעתו להחזיק מגן וצינה בתגבורת השכל וההבחנה בדרך החיים.

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם במספר שמות כל זכר לגלגלותם" (א ב).

הנה בשו"ת חתם סופר (יו"ד סימן רצ"ד) מביא מספר קול יהודה בשם הגאון מו" שמואל קראקוואר שלכן בפרשת במדבר במניין בני ישראל כתיב "לגולגלותם", אבל בשבט לוי לא כתיב "לגולגלותם", לפי שאם היה כתוב בשבט לוי לגלגלותם, הייתי אומר שאם יש בן לוי אחד עם

בגמרא במסכת מנחות (ל"ז אות ח) משפט שהובא בפני שלמה המלך אדם בעל שני ראשים תבע שני חלקים בירושת אביו. שלמה בחכמתו הרתיח מים, וכסה אחד מהראשים, ושפך את המים על ראשו השני, ומחמת צער המים צעק בשני הראשים, ומזה הסיק שלמה שאדם אחד הוא.

ראיה נוספת: בגמרא שם הסתפקו במי שיש לו שני ראשים, באיזה מהם מניח תפילין, הרי שכל הנידון באיזה מהשנים יניח תפילין, אבל ודאי שלא יניח בשתייהן גם יחד. מבואר שאדם אחד הוא ולא שנים, שאם שני בני אדם באו לפנינו, אם כן כל אחד מהם חייב בתפילין בפני עצמו, מעתה, אדם אחד הוא זה, ועל כן נמנה כאחד ולא כשנים, ומטעם זה לא כתבה התורה "לגולגולתם" במניין הלויים כדי שלא יימנה פעמיים, אכן מה שמצאנו לגבי פדיון הבן שחייב כשנים, אין זה מחמת ששני תינוקות לפנינו, אלא תינוק אחד הוא, ולגבי פדיון הבן נידון כמו שנים, וכלשון רש"י שם ד"ה עשר סלעים "דחד בכור הוא, וחשיב כתרין", שהרי הכתוב תלה דינו בגולגולת.

האם הבכורים שהיו עושים את העבודה היו צריכים ללבוש בגדי כהונה?

יש לחקור האם הבכורים שעשו את העבודה קודם הכהונה האם גם היו להם חיוב ללבוש בגדי כהונה או דילמא דבגדי כהונה שייך רק לכהנים, מה שאין כן הבכורים עשו את עבודה בלא בגדי כהונה.

הנה בספר ראשית בכורים בגמרא במסכת בכורות (דף ט' ע"ב ד"ה אמר עולא) נסתפק בזה, וכתב דבכור ראוי לעבודה בלי בגדי כהונה, ולא מבעיה לתירוץ התוספות בגמרא במסכת קדושין (דף ל"ו ע"ב) על מה שהקשו מדוע צריך פסוק למעט נשים שעשו את העבודה דפסול עבודה תיפוק ליה דהויה מחוסרי בגדים, ותרצו דכיון דלא נצטוו בבגדי כהונה לא הויה מחוסרי בגדים, אם כן בוודאי מסתבר שהבכורים שלא נצטוו בבגדי כהונה אינם צריכים ללבוש בגדי כהונה, אלא אפילו למה שתרצו שם דמייירי שלבשו הבגדים ומבואר דבגדי כהונה הם צורך עבודה ולא צורך כהונה, מכל מקום זהו דווקא לאחר שנתקדש אהרן, אבל בשעה ששמשו הבכורים אז לא היו צריכים בגדי כהונה כלל.

ובהשמטות בסוף הספר הביא ראיה מדברי המדרש (ד' ח') וז"ל: "קח את הלויים" אמרו רבותינו למה צווה הקדוש ברוך הוא לפדות בכורי ישראל בלויים, שבתחלה היו הבכורות משמשים, עד שלא עמד שבת לוי כמה ששנו רבותינו עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה בבכורות, ומשהוקם המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכהנים, ותדע לך שהיו הבכורות מקריבים עד שלא עמד שבת של לוי, טול מתחלת ברייתו של עולם אדם הראשון היה בכורו של עולם וכיון שקירב קרבנו שנאמר (תהלים ס"ט) "ותיטב לה' משור פר מקרין מפריס" לבש בגדי כהונה גדולה שנאמר "ויעש ה' אלוהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם" בגדי שבת היו והיו הבכורות משתמשים בהם. ואולם הוא דוחה ראיה זו: על פי מה דאיתא בילקוט שהיו מדובקים לעולם בגופם, א"כ אין ראיה, וכל שכן אם נאמר דהויה לבוש רוחני כדמשמע במדרש שם דאין ראיה.

בת מאומצת, האם חייבת לחפש את הוריה? הוכח מפרשת השבוע!

יותר מר' יוחנן, וכיון שהוא מעיד שאי אפשר לקיים כבודם והוא ייענש עליהם למה לו לגלותם עדיף יותר להישאר במצב שאינו יודע מי הם, שלא ייענש. וביאור הדברים: כיבוד אב ואם הוא בגדר פירעון חוב, כמו שמבואר בחיי אדם (כלל סז ס"א) שאדם שאינו מקיים כיבוד אב ואם, מותר לקרותו רשע, כי הוא בגדר לווה רשע ולא ישלם, כי כל אדם בעל חוב להוריו על שהביאווה לעולם וטיפלו והשקיעו בו, ובנידון שלנו מאחר והם ברחו ממנה, הרי הדבר דומה למלווה שהלווה כסף ללווה וברח ממנו, שאין הלווה חייב לרדוף אחריו למוצאו. ואם כן אשרי לה שהוריה דאגו לה שלא תצטרך לחפשם ולכבדם, והרי אשרי אדם שלא מכיר את הוריו ולא ייענש על העדר מצות כיבוד.

והגר"י זילברשטיין הביא שהוא שאל את מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל האם אין ענין שתברר מי הם הוריה, כדי שתדע למי היא מתייחסת, והרי נאמר ויתילדו על משפחתם (במדבר א יח)

ועל כן כתב החתם סופר שאצל הקדוש ברוך הוא לא נמצא דבר לבטלה, ולכן אם נאמר לגולגולתם בשבטי ישראל, ע"כ שהיה אז במדבר אחד עם שני ראשים, מה שאין כן בשבת לוי שלא נאמר לגולגולתם לפי שלא היה בהם אף אחד עם שני ראשים.

ובספר מרפסין איגרא הקשה: הרי בגמרא במסכת מנחות (דף ל"ז ע"א) מבואר שתינוק בעל שני ראשים, חייב לתת לכהן בפדיונו עשרה סלעים, שכן התורה תלתה את סכום הפדיון בגולגולת, ותינוק זה, מכיוון שיש לו שני ראשים נחשב הוא כשני תינוקות לענין פדיון הבן. מדוע, אם כן, לא נאמר במניין הלויים "לגולגולתם", הלא באמת מנין הגולגולת הוא הקבוע, ולא מניין הגופים, שכן אם היה נולד ביניהם תינוק בעל שתי גולגולת, הם היו צריכים למנות אותו פעמים: וכתב שם ליישב: למרות שתינוק בעל שני ראשים חייב לתת לכהן בפדיונו עשרה סלעים, וכמובא בגמרא שסכום הפדיון תלוי בגולגולת, אך מכל מקום אין תינוק זה נחשב כשני תינוקות. תינוק אחד הוא, ולגבי פדיון הבן דווקא דינו כשנים. וראיה לדבר: ממה שמובא בשיטה מקובצת

אוצר הספרים
בית המדרש "בית - יוסף"

זאתה להם בליתיה וזוזומותיה יד ושם טוב מבנים
ומבנות שם עולם אשר לא יכרת

**בחסדי שמים בעקבות ריבוי הלומדים בבית המדרש,
אנו זקוקים בדחיפות לאוצר הספרים ספרי יסוד הלכה,
ראשונים ואחרונים, מחשבה הגות ואגדה. וכן ספרות
נוספות לטובת לומדי בית המדרש ומשתתפי השיעורים.
בוא ותזכה להיות שותף בכל זכויות הלימוד!**

**ניתן להנציח על גבי הספרים בהקדשה מיוחדת
לבריאות / הצלחה / נחת / שלום בית / זש"ק / ולע"נ קרובים וידידים
לפרטים נוספים: הרב יוסף ויצמן 052-8144488**

**לתרומות: בנק מרכנתיל דיסקונט 17 מספר חשבון: 89099
ע"ש: קול אליה גבעת זאב.**

ניתן לתרום גם בביט בטלפון מספר: 052-8144488

איש לרעהו יעזור ולאחיו יאמר חזק ניתן לתרום מכספי מעשר לכתחילה!

ער. 580726644 רחוב קרית יערים 32 גבעת - זאב דוא"ל: koleliya@gmail.com

"וְאֵת כָּל הָעֶדָה הַקְּהִילוּ בְּאֶחָד לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה וַיְתִילְדוּ עַל מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְנִמְעָלָה לְגִלְגֻלְתָּם" (א יח).

בת מאומצת שהגיעה לפרקה ונישאה, וכבר אמא לילדים וחיה טוב עם בעלה, וכעת נתעורר בתוכה רצון לחפש את הוריה, על ידי פתיחת תיק האימוץ שלה. היא יודעת שהוריה נטושה בגיל של כמה ימים, וזאת מסיבות לא מוצדקות כלל וכלל, והוריה המאמצים טיפלו בה כדת וכדין והשקיעו בה כמיטב יכולתם, וכעת שואלת האם לחפש את הוריה הביולוגיים?

הגר"י זילברשטיין בחשוקי חמד על מסכת ברכות (דף לה ע"ב) הביא בשם מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל שמאחר ונאמר בגמרא במסכת קידושין (דף לא ע"ב) "אמר ר' יוחנן אשרי מי שלא חמאין", ופרש"י אשרי מי שלא חמאין שאי אפשר לקיים כבודם ככל הצורך והוא נענש עליהם, אם כן בן זה שלא מכיר את הוריו אשרי לו, ומה לו להיות חכם

והשיב הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל שמכיוון שהיא יודעת בעדות ברורה שהוריה כשרים לבוא בקהל, ויודעת מהו הייחוס שלהם, לא צריכה לדעת מי הם ההורים, וסגי בכך שידעת את דרגת הייחוס.

ופרש"י שהביאו ספרי ייחוסיהם, ואם כן אולי גם כאן יש ענין שתדע מי הם הוריה שתתייחס אחריהם.

המלמד את בן חברו תורה כאילו ילדו, האם הוא גם קיים את מצוות פרייה ורביה? הוכח מפרשת השבוע!

ואם כן לפי דברי הט"ז המגדל יתום בתוך ביתו יוצא ידי מצוות פרו ורבו, ולפי זה גם במלמד את בן חברו מקיים בזה פרו ורבו. בספר חיי עולם לסטייפלר (פרק ל"א אות יז) הביא את מאמר חז"ל זה של המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, וכתב: וזו עצה יקרה לחשוכי בניס ר"ל, להחזיק תלמיד חכם על הוצאותיו עד שיגדל להיות תלמיד חכם אמיתי ויהא נחשב בבית דין של מעלה כאילו הניח בן ממש. עצה זו יכולה להועיל לא רק לחשוכי בניס כך מובא בשמו של רבי שלמה היימן זצ"ל בספרו חידושי רבי שלמה כתבים ותשובות (עמוד רעו) לבאר את הפסוק "וראה בניס לבניך" שהרי תכלית הולדת הבנים הוא כדי שילכו בדרך התורה וכך מצאו במדרש רבה (בראשית רבה פרשה מד) אברהם אמר ריבון כל העולם אם אני עתיד להעמיד בניס ולהכעיסך מוטב לי ואנכי הולך עירי, ואם כן אדם רואה שבניו אינם הולכים בדרך התורה ולא התקיימה בהם תכלית הולדתם צריך הוא לראות בניס אחרים בניו, וזו הכוונה "וראה בניס אחרים לבניך" שהיו לבניך, על ידי שילמד את בן חברו תורה או שיחזיק ויפרנס בניס של אחרים שהם לומדי תורה שעל זה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו.

ואולם ויש להעיר שלפי הצד שהוא כן מקיים מצוה, הרי שבביל לקיים את המצווה צריך בן ובת, ויש לדון האם צריך ללמד בת תורה, דהיינו את הדינים והמצוות השייכות בה ובזה נחשב כהוליד בת.

מי שעושה עברה מתחת לגיל עשרים האם ייענש על כך או לא? הוכח מפרשת השבוע!

ונמצא עולם הפקר וירצח את רעהו כשלא יהיו שם עדים וינאף ויעשה כל תועבות השם, ולדעתי הכוונה שבעולם הזה אין הקב"ה עונשו בחייו קודם גיל עשרים שנה אבל אחר מיתה כל מעשה האדם כל ימי חייו משהגיע לכלל דעת אפילו לעונת הפעוטות שכבר יודע שהיא עבירה צריך לסבול כפי מעשיו.

והנה כתוב בחומש שמות (ל יב) שמחצית השקל בא לכפרה, ולכן כתב החזיקוני (שמות ל יד) שמי שפחות מגיל עשרים כיון שאינו נענש בידי שמים אין צריך להביא כפרה.

ובשו"ת נודע ביהודה (מהדו"ת סימן קס"ד) כתב: "ולדעתי גם כן לא מסתבר שלא יהיה שום עונש שמים על האדם קודם עשרים שנה

אבא שיכול להציל או את בנו הבכור או בן אחר איזה מהם יעדיף להציל? הוכח מפרשת השבוע!

כתב על הפסוק בני בכורי ישראל: כי אם לא היה האומה הזאת נקראת בני בכורי, על שם שהוא אחד והיו לו שני בניס, לא היה לאחד מן השנים החיבור גמור, שהרי יש לו חיבור אל השני ואותו חיבור שיש לו אל השני אין לו לזה, ואם כן אין זה חיבור גמור, אבל כיון שהם נקראים בני בכורי, והבכור הוא אחד מורה שיש כאן חיבור גמור, עכ"ל. הרי שיש חיבור לבנו הבכור יותר מאשר לשאר הבניס. ואם כן יתכן שיש לאב להצילו קודם. אמנם יתכן שבכל זאת אין לו דין קדימה, משום שיתכן שסדר הקדימה של הצלת נפשות, הוא דווקא להציל ולהקדים אדם המביא תועלת לאומה כדוגמת ת"ח שקודם גם למלך, וכמו שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות על מסכת הוריות (פ"ג מ"ח) שהסיבה שחכם קודם למלך הוא לפי שהחכם תועלתו לאומה גדולה יותר, יעו"ש. ויתכן שאף שאר הקדימויות הם מטעם זה, שזה טובה לעולם שישאר בחיים המקודש יותר. לעומת זאת בענייננו, שלבכור יש סגולת יתר רק כלפי שאר אחיו אבל לא לגבי העם.

ולכן למעשה אם הברירה היא בידו להציל או את בנו הבכור או בן אחר, אולי ראוי לבחור בבכור כי אין סיבה לא להעדיפו, וסוף סוף ישנם מעלות בבכור. אבל אם בנו השני יותר אהוב עליו, אולי אין סיבה לדלג על האהוב ולבחור בבכור, כי אין לו מעלה אלא כלפי שאר האחים, וצ"ע. (חש"ח בכורות מו ע"א).

"כי לי כל בכור ביום הכתי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי לי כל בכור בְּיִשְׂרָאֵל מֵאֲדָם עַד בְּהֵמָה לִי יְהִי אֲנִי ה'" (ג יג).

אדם ששני בניו טובעים בנהר, והוא יכול להציל רק אחד מהם, ושניהם שווים במעלתם, כגון ששניהם תלמידי חכמים, אלא שאחד מהם גם בכור האם יעדיף את הבכור?

נאמר בתורה (במדבר ג יג) "כי לי כל בכור ביום הכותי כל בכור בארץ מצרים". פסוק זה נאמר לאחר שכבר אמרה תורה לפני כן (ג יב) "ואני הנה לקחתי את הלויים מתוך בני ישראל תחת כל בכור פטר רחם מבני ישראל, והיו לי הלויים" משמע שבכור גם לאחר שהלויים תחתם, בכל זאת עדיין נאמר עליהם "כי לי כל בכור". וכתב העמק דבר: לי יהיו, לדעת הספרי דלי לדורות פירוש לי יהיו, שעד היום יש בבכור סגולה מיוחדת משארי אחיו, אלא שנפסלו לעבודה, עכ"ל. ואם כן יש מקום לומר שלבכור יש סגולה ויתרון, כמו שיש ללויים אע"פ שהבכור נפסל, בכל זאת הרי סגולתו קיימת.

עוד יש להוסיף את מה שכתב המשך חכמה (שמות ד כב) וז"ל: בני בכורי ישראל, שכן בכור נוטל פי שניים משום שהוא עשה אותו לאב, כן ישראל עשו כביכול להשם יתברך לאב לכל העולם שהם הכירו השגחתו ויחודו בתבל, עכ"ל. ואם כן יתכן שיש לאב קצת הכרת הטוב לבנו הבכור, שהוא עשה אותו לאב. המהר"ל בנצח ישראל (פרק יא)

תינוק שנולד עם שני ראשים האם הוא נחשב לתינוק אחד או לשניים? הוכח מפרשת השבוע!

ועל כן כתב החתם סופר שאצל הקדוש ברוך הוא לא נמצא דבר לבטלה, ולכן אם נאמר לגלגלתם שבשטי ישראל, ע"כ שהיה אז במדבר אחד עם שני ראשים, משא"כ שבט לוי שלא נאמר לגלגלתם לפי שלא היה בהם אף אחד עם שני ראשים.

ובספר מרפסין איגרא בפרשה הקשה: והרי בגמרא במסכת מנחות (דף ל"ז ע"א) מבואר שתינוק בעל שני ראשים, חייב לתת לכהן בפדיונו עשרה סלעים, שכן התורה תלתה את סכום הפדיון בגולגולת, ותינוק זה, מכיוון שיש לו שני ראשים נחשב הוא כמו שני תינוקות לענין פדיון הבן.

אם כך עלינו להבין מדוע אם כן לא נאמר במניין הלויים "לגולגולתם", הלא באמת מנין הגולגולת הוא הקבוע, ולא מניין הגופים, שכן אם היה נולד ביניהם תינוק בעל שתי גולגולת, הם היו צריכים למנות אותו פעמים? וכתב שם ליישב: למרות שתינוק בעל שני ראשים חייב לתת לכהן בפדיונו עשרה סלעים, וכמובא בגמרא שסכום הפדיון תלוי בגולגולת, אך מכל מקום אין תינוק זה נחשב כשני תינוקות. תינוק אחד הוא, ולגבי פדיון הבן דווקא דינו כשנים.

ראיה לדבר: ממה שמובא בשיטה מקובצת בגמרא מסכת מנחות (דף לו אות ח) משפט שהובא בפני שלמה המלך אדם בעל שני ראשים תבע שני חלקים בירושת אביו. שלמה בחכמתו הרתיח מים, וכסה אחד מהראשים, ושפך את המים על ראשו השני, ומחמת צער המים צעק בשני הראשים, ומזה הסיק שלמה שאדם אחד הוא.

ואפשר להביא ראיה נוספת: בגמרא שם הסתפקו במי שיש לו שני ראשים, באיזה מהם מניח תפילין, הרי שכל הנידון באיזה מהשנים ניח תפילין, אבל ודאי שלא ניח בשניהן גם יחד. מבואר שאדם אחד הוא ולא שנים, שאם שני בני אדם באו לפנינו, אם כן כל אחד מהם חייב בתפילין בפני עצמו, מעתה, אדם אחד הוא זה, ועל כן נמנה כאחד ולא כשנים, ומטעם זה לא כתבה התורה "לגולגולתם" במניין הלויים כדי שלא יימנה פעמיים, אכן מה שמצאנו לגבי פדיון הבן שחייב כשנים, אין זה מחמת ששני תינוקות לפנינו, אלא תינוק אחד הוא, ולגבי פדיון הבן נידון כמו שנים, וכלשון רש"י שם ד"ה עשר סלעים "דחד בכור הוא, וחשיב כתרין", שהרי הכתוב תלה דינו בגולגולת.

באיזה סכנה נמצא בכור לפני שפודים אותו?

ממונה לתבוע מיתה בעונש העוונות, ועומדים אלו ב' המלאכים להשגיח במעשים של האדם, וכשפודה האדם את בנו מיד הממונה על המוות הרוצה להמיתו, שוב לא יכול לשלוט ולקטרג עליו, ע"ש.

ובספר חסידים (אות שלד) מביא מעשה בבחור אחד שהיה נוטה למות, אמר "תפדוני", וכך היה צועק, אמרו לחכם מה הוא אומר, אמר להם שמא הוא בכור, אמרו כן, אמר להם לפדותו ויחיה, מיד נתנו לכהן ה' סלעים ויחיה עוד עשרים וחמש שנים.

ובספר אוצר יד החיים (סימן תשכ"ג), דן על השאלה שהכהן שואל את אבי הבן "מאי בעית טפיי", וכבר תמהו כולם מאי שאלה היא זאת, וכתב שע"פ הזוהר שהבכור כל זמן שאינו פדוי נמצא בסכנה וברשות הסטרא אחרא, מכל מקום לא תהא כוונת האב לפדותו רק משום זה, אלא יעשה כן לקיים מצוות בוראו, וזאת היא שאלת הכהן "מאי בעית טפיי" "בעית" מלשון "ירא", דהיינו על מה אתה ירא יותר, על ביטול מצות עשה או על הסכנה.

האם הבכורים שהיו עושים את העבודה בבית המקדש היו צריכים ללבוש בגדי כהונה?

שהבכורים שלא נצטוו בבגדי כהונה אינם צריכים ללבוש בגדי כהונה, אלא אפילו למה שתרצו שם דמייירי שלבשו הבגדים ומבואר שבגדי כהונה הם צורך עבודה ולא צורך כהונה, מכל מקום זהו דווקא לאחר שנתקדש אחר, אבל בשעה ששמשו הבכורים אז לא היו צריכים בגדי כהונה כלל. ובהשמטות בסוף הספר הביא ראיה מדברי המדרש וז"ל קח את הלויים וגוי אמרו רבותינו למה צווה הקדוש ברוך הוא לפדות בכורי ישראל בלויים, שבתחילה היו הבכורות משמשים, עד שלא עמד שבת לוי כמה ששנו רבותינו עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה בבכורות, ומשהוקם המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכוהנים, ותדע לך שהיו הבכורות מקריבים עד שלא עמד שבת של

מחזיקים בעץ החיים
הסכם "יששכר וזבולון"

כאשר אתה מחזיק אברך, אתה שותף מלא בכל זכויות לימוד התורה שלו, אבל זה לא הכל...! אותו אברך בו אתה תומך ומחזיק בו, חי בבית שיאיר את אור התורה בעם ישראל. בנינו ובנותינו וצאצאיהם ימשיכו בדרך התורה, וילכו למוסדות שהולכים בדרך ה'. דורות על גבי דורות של בני תורה יוצרו בעם ישראל. וכל זה בזכותך! בוא ותזכה להיות שותף מלא בכל זכויות הלימוד!

מלבד הסכם "יששכר וזבולון" כתוב וחתום ישנה אמרות להקדיש את הלימוד להצלחה, רפואה, זיווג, זרע של קיימא, לעילוי נשמת וכלל בקשה.
לתרומות: **בנק מרכנתיל זייסקונט: 17 סניף: 621 חשבון: 89099**
בנק הדואר: 009 סניף: 001 חשבון: 28489040 או בביט למספר: 052-8144488
ניתן לתרום מכספי מעשרות לכתחילה למרצים נוספים: הרב יוסף ויצמן 052-8144488

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם במספר שמות כל זכר לגלגלתם".

הנה בשו"ת חתם סופר (יו"ד סימן רצ"ד) הביא מספר קול יהודה בשם הגאון שמואל קראקוואר שלכן בפרשת במדבר במניין בני ישראל כתיב "לגולגולתם", אבל שבט לוי לא כתיב "לגולגולתם", לפי שאם היה כתוב שבט לוי לגלגלתם, הייתי אומר שאם יש בן לוי אחד עם שני ראשים, הרי הוא נמנה בשנים, אבל בשאר שבטי ישראל לא סלקה דעתך הכי, שהרי הם נמנו מבין עשרים שנה ומעליה, וטריפה אינה חיה "יב חודש, ורק בבן לוי שנמנו מבני חודש, יכול להיות הו"א כך.

אבל החתם סופר דוחה תירוץ זה: לפי מה שכתב בשו"ת הרשב"א (ח"א סימן צ"ח) שטריפה דיותרת שונה משאר טריפות, ויתרת חיה, אם כן אזדא ליה פירושה דהרש"ק, דגם בשאר שבטים יה"י נקפא מינה במי שיש לו ב' ראשים אם נחשבו כשנים.

"וייתן משה את כסף הפדויים לאהרון ולבניו על פי ה' כאשר ציווה ה' את משה" (ג נא)

בגמרא במסכת בבא קמא (דף פ ע"א) מצינו שקראו ל"פדיון הבן" "ישוע הבן". וברש"י כתב: שהוא משתה שעושים לפדיון הבן בכור, ישוע מתרגמינן פורקן כמו פדיון, ומספרת הגמרא במסכת בבא קמא (דף ע"ב) מעשה שהגיע זמן לפדות איזה בכור והתמהמהו ולא פדאוהו מיד, ובא חתול וקטע את ידו של התינוק.

ענין זה שהתינוק הנפדה יוצא מכלל סכנה, מובא בהקדמת הזוהר הקדוש (ח"א יד). שמביא את המצוות שרמוזות בתחילת פרשת בראשית, והמצווה הי"ג הרמוזה ב"יורא אלוהים את כל אשר עשה" היא מצות פדיון הבן. שהיא כדי לפדותו מהמקטרג התובע וטוען לפני הקב"ה הרי הבכור שלך וא"כ קחהו אליך וסלקהו מהעולם, אבל כשפודה את בנו שוב אין לו פיתחון פה לקטרג, שיש שני מלאכים ממונים. מלאך אחד ממונה לתבוע שכל עבור המצוות והמלאך השני

יש לחקור האם הבכורים שעשו את העבודה קודם הכוהנים האם גם היו להם חיוב ללבוש בגדי כהונה או דילמא דבגדי כהונה שייך רק לכוהנים, מה שאין כן הבכורים עשו את עבודה בלא בגדי כהונה.:

והנה בספר ראשית בכורים על הגמרא במסכת בכורות (דף ט ע"ב ד"ה אמר עולא) הסתפק בזה, וכתב שבכור ראוי לעבודה בלי בגדי כהונה, ולא מבעיה לתירוץ התוספות בגמרא במסכת קדושין (דף לו ע"ב) על מה שהקשו מדוע צריך פסוק למעט נשים שעשו את העבודה דפסול עבודה תיפוק ליה דהויה מחוסרי בגדים, ותרצו מכיוון דלא נצטוו בבגדי כהונה לא הויה מחוסרי בגדים, אם כן בוודאי מסתבר

הבכורות משתמשים בהם. אבל הוא ממשיך ודוחה הראיה: על פי מה דאיתא בילקוט שהיו מדובקים לעולם בגופם, אם כן אין ראיה, וכל שכן אם נאמר דהויה לבוש רוחני כדמשמע במדרש שם דאין ראיה.

תינוק חולה ואי אפשר למולו עדיין, והגיע זמן הפדיון האם אפשר לפדות אותו למרות שעדיין לא נימול? הוכח מפרשת השבוע!

קבלת אלוהותו ואחרי כן נקיים בו מצות פדיון, אבל יש לדחות דלא אמרה מהראנ"ח אלא לאקדומי מילה לפדיון לשעה קלה, אבל לעבור על מצות פדיון בזמנה ולהשהותה אשר לא כדת בכי הא לא קאמר מהראנ"ח, והרי מי שמתו אחיו מחמת מילה דאין מלן אותו עד שיגדל נא כחו ויחזק ופשיטא שחייב במצווה והוא מקיים כל המצות דהגם שלא מל אנוס על פי הדיבור של חכמים ושהויה אשתהי ובוודאי דמקיים שאר מצות.

והביא ראיה מפרשת השבוע: וז"ל ורואה אני שדבר זה מוכרע מעצמו תחילת דיבר ה' משום אפרושי שבט הלוי ונבחרו הלויים תמורת הבכורות בשנה השנית כתוב בפרשת במדבר "פקוד כל בכור בבני ישראל" וכ"ב אלף בכורות לא הוצרכו פדיון, דהלויים נכנסו תחתם, ורע"ג הנותרים נפדו בה' סלעים ובשנה ראשונה נולדו ודאי כמה אלפי בכורות והרי מקרא כתוב בריש יהושע דכל הילודים במדבר לא מלו ואמרו בגמרא במסכת יבמות (דף ע"ב) שלא נשבה להם רוח צפונית וכו'. ומשום הכי לא מלו והרי דכל הבכורות שנולדו שנה ראשונה לצאתם ממצרים נפדו או בלויים או פדיון ממש אף שלא נימולו. והוא הדין אצלנו שיפדה למרות שעדיין לא נימול משום אנוס מעין דוגמא דנפדו בכורות במדבר אף שלא נימולו מפני דלא נשבה רוח צפונית, ובשגם יש לדחות דשאני התם דהוצרכו לצרף כל הבכורות שיפטרו כ"ב אלף בלויים כי לא נשאר אלא רע"ג והיינו דנכללו גם הבכורות שלא מלו ואלו הן הנצרפין עם כל הבכור. ועוד דהתם קמי שמיא גליה דישארו במדבר ל"ט שנה ולא אפשר דיהיו גדולים וישארו בלי קיום מצות כל כך שנים. מ"מ אדחויי לא סמכינן כל דחזינן דנפדו קודם המילה. ותו דאי איתא להני דחויי לא סגי דלא לשתמיט חד תנא או אמורי להשמיענו כזאת דלדורות משהין הפדיון עד שימול ולא ילפינן מהתם.

וכן בשו"ת חתם סופר (יו"ד סימן ש) כתב אין להשהות הפדיון עד שיהא ראוי למול, כי מי תלה מצוות פדיון הבן במצות מילה, או שאר מצוה חוץ מפסח ותרומה וקדשים, דאיכא גזירת הכתוב שאי אפשר בלא מילה, מה שאין כן לגבי פדיון הבן, אף על פי שמצות מילה יקרה הוא, ונכרתו עליה י"ג בריתות, מכל מקום מי שהוא בן ישראל ולא נימול איננו אלא כמי שאין לו תפילין בראשו, ואין זה מעכבו מלקיים את שאר במצוות.

אדם שחייב מיתה בידי שמים ויש לו ילדים האם בכל אופן ממתים אותו כדי שיוכל לחנך את בניו? הוכח מפרשת השבוע!

ומרן החיד"א בברכי יוסף הביא בשם מהר"י זיין תירץ: דכיון דקאמר כאילו שופך דמים, ממילא משמע דחייב מיתה, דכתיב דמו ישפך. ואולם מרן החיד"א דוחה תירוץ זה: משום שהטור כתב כמו לשון הגמרא כאילו שופך דמים, שהוא רק כ"ף הדמיון, והן אמת שהרי בתוספתא (פרק ח') דיבמות שנינו, הרי זה שופך דמים, אבל הטור קאמר כאילו. ומתיר: דהנכון כמו שכתב הרב הדרישה, דהא תליה בפלוגתא, ואפשר דמהאי טעמא השמיטו מרן בשו"ע, והדר מר משמעתיא בבית יוסף וכן בשאלתות דרב אחאי גאון פרשת נח ובספר האגודה כתבו כאילו שופך דמים, ולא כתבו חייב מיתה, ועיין בשו"ת מהרי"א (יו"ד סימן רכ"ב).

ועוד נראה לבאר על פי מה דאיתא במדרש (פרשת אחר' מובא בדבריו של החזקוני (בפרשה) רבי יעקב בר אבין בשם ר' אחא אמר דאילו היו להם בנים היו קודמים לאלעזר ואיתמר, שכל הקודם בנחלה קודם לכבוד ובלבד שיהא נוהג כמנהג אבותיו, לפי זה אתי שפיר דאין כוונת הפסוק לומר דאילו היה להם בנים לא היו מתים, אלא אילו היה להם בנים הם היו קודמים להיות כוהנים.

בשיעור מעון סופר להגאון רבי שמעון סופר זצ"ל בנו של הכתב סופר (בפרשת השבוע) כתב: וז"ל אילו היה להם בנים לא מתו, נראה לי דבזכות בניהם שלא חטאו וצריכים לאב לגדלם ללמדם תורה

לוי, טול מתחלת ברייתו של עולם אדם הראשון היה בכורו של עולם וכיון שקירב קרבנו שנאמר תהלים (מזמור ס"ט) "ותיטב לה' משור פר מקרין מפריס" לבש בגדי כהונה גדולה שנאמר (בראשית ג) "ויעש ה' אלוהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם" בגדי שבת היו והיו

"קח את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל ואת בהמת הלויים תחת בהמתם והיו לי הלויים אני ה'" (ג מה).

יש לחקור תינוק בכור שנולד שהיה חולה ולא היו יכולים למולו עדיין והגיע זמן הפדיון, האם מותר לפדותו אף על פי שאינו נימול, משום חביבה מצוה בשעתה או דילמא כיון דעדיין לא נימול ולא נכנס לברית אין מצות פדיון הבן?.

והנה בשו"ת צמח צדק (סימן קכ"ח) נשאל בשאלה זו וכתב שאין לדחות הפדיון, דכי מה ענין בכור למילה. והביא ראיה: ממה שכתוב בפרשה בתחילת דין פדיון בכור האמור לישראל במדבר, ואותן שנולדו במדבר לא מלו כמו שפירש רש"י בפרשת וזאת הברכה וכו' והכי איתא בכמה דוכתי במדרש, הרי מבואר דלא היו נימולים ונתחייבו בפדיון.

וכן החיד"א בספרו שו"ת חיים שאל (חלק א' סימן ל"א) נשאל לגבי תינוק בכור חולה שלא נימול והגיע זמן הפדיון ועדיין הוא חולה שהמילה מתעכבת איזה זמן עד שיבריא כיון שמצות מילה היא המצווה ראשונה הבאה עליו ועדיין לא נתקיימה גם פדיון משהיין ליה עד שיבריא ואז יהא נימול ונפדה או דילמא שהפדיון זימניה הוא ולא משהיין ליה. ומסיק החיד"א: לדידי חזי לי דאין טעם ולא ריח בטענה זו של המסתפקים, דאטו משום שלא יוכלו למול את הבן מפני האנוס גם בפדיון יהא נדחה, ותו דלכי דייקת פורתא מצות פדיון חלה עליו קודם המילה וזו זיקה ראשונה הבאה עליו, אבל מצות מילה אכתי לא מחייב דאנוס הוא מחמת החולי ואנוס רחמנא פטריה, ותו דאביו הוא שחייב למולו ולפדותו ומאי דמצוי לקיים עתה מצות פדיון לקיים זריזים מקדימים למצות ושהויה מצוה לא משהיין, ואף על גב שבשו"ת דמראנ"ח (סימן ע"ט) כתב בקטן שחלה והבריא ביום ל"א וראוי למול בו ביום, ועל זה נשאל הרב איזה מצוה קודמת אם מילה שהיא ראשונה או פדיון דהוא זמנו והמילה שלא בזמנה והשיב הרב ז"ל הפדיון משהיין ליה וימול ברישא כיון דהמילה היא קבלת אלוהותו ואחר קבלת אלוהותו יש לקיים מצותיו, ויש קצת ראיה לדבריו מתשובת רבינו גרשון מאור הגולה הובאה בספר האגודה (דף עק"ב) שכתב דמילה קודמת לתקיעת שופר שאם אין מילה אין תקיעת שופר בעולה דכתיב "אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתיי", והגם דהתם מיירי במילה בזמנה מכל מקום לפי הטעם יש ראיה לדין מהראנ"ח, ולפי זה היה מקום להסתפק בניון דידן דיש פנים לומר דלא מקיימין ביה מצות פדיון עד אשר נמול אותו שהוא

"וימת נדב ואביהוא לפני ה' בהקריבם אש זרה לפני ה' במדבר סיני ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר על פני אהרן אביהם" (ג ד).

יש להקשות: מדוע כותבת התורה שהסיבה שמתו נדב ואביהוא משום שלא היו להם בנים, משמע שאם היו לנדב ואביהוא בנים לא היו מתים, וקשה אם היו חייבים מיתה מדוע בגלל שיש להם בנים יפטרו מעונש מיתה החמורה שמגיעה להם בדין, כך מקשה הגמרא במסכת יבמות (דף ס"ד ע"א), וכן במדרש (בפרשת אחר' ובחזקוני בפרשתו, וכן בשיר מעון (בפרשה).

א. הנה הגמרא במסכת יבמות (דף ס"ד ע"א) אומרת: אבא חנן אמר משום רבי אליעזר מי שאינו עוסק בפרו ורבו חייב מיתה, שנאמר, ובנים לא היו להם, הא היו להם לא מתו, לפי זה אתי שפיר שהרי לפי המ"ד הזה שהחטא היה שלא היה להם ילדים אילו היה להם לא היה חטא.

והנה הטור (אה"ע סימן א) הביא מה שאמרו בגמרא בשבח פריה ורביה, והשמיט מימרא זו, דחייב מיתה. והקשה הבית יוסף: ולא ידעתי למה השמיטו רבינו שחייב מיתה.

והדריכם היו חיים. וכעין זה ביאר בהקדמת שו"ת חתם סופר (יו"ד) בפתוחי חותם על הפסוק "והותירך ה' לטובה בפרי בטןך", דאף אדם שהשלים כבר את תפקידו בעולם הזה יניחהו הקב"ה וישאירו בעולם, כדי שיוכל לחנך את בניו לתורה ולמצוות.

ועוד כתב בשיעור מעון סופר להגאון רבי שמעון סופר זצ"ל בנו של הכתב סופר (בפרשת השבוע: על פי מה דאיתא בחז"ל שהחטא של נדב ואביהו היה שהיו ויש אומרים שתווי יין נכנסו למקדש, ויש אומרים

מדוע באמת נדב ואביהו לא התחתנו והרי זה מצוות עשה דאורייתא?

ילדיהם לא יהיו כמותם כמו שבני משה לא היו כמותו, לכך נמנעו מלישא אשה, אבל טעו, שהרי איתא בגמרא במסכת ברכות (דף י" ע"א) בהדי כבשא דרחמנא למה לי, שאסור לו לאדם להתערב בחשבונות שמים, וזה כוונת הפסוק בפרשת פנחס (כ"ו ס"א) "וימת נדב ואביהו בהקריבם אש זרה לפני ה'" - דהיינו שהיה להם מחשבות זרות במה שהחליטו לא להתחתן בגלל החשבונות הללו.

ובפרשת שמיני ביאר הכתב סופר באופן נפלא את דברי הגמרא במסכת סנהדרין (דף נ"ב) וכבר היו משה ואהרן מהלכים בדרך ונדב ואביהו מהלכים אחריהן וכל ישראל אחריהן אמר לו נדב לאביהו אימתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור אמר להן הקדוש ברוך הוא הנראה מי קובר את מי, דקשה מאוד שככה ידברו על מנהיגי הדור, אלא דהכוונה על פי מה שאמרו חז"ל, שנדב ואביהו מתו מחמת שלא נשאו נשים, וטעם הדבר שלא נשאו נשים כי ראו שבני משה לא היו כדבעי למהוי כידוע, ואם בני משה אינם כראוי ילמדו המוני עם, ותלוי הדבר הזה בשביל שמשה היה טרוד עם הציבור, ולא היה לו באפשר להשגיח על בניו כי היה עסקו תמיד מן ההר אל העם, והנה בני אהרן היה צדיקים גדולים, ובאמת לא עלה למעלה כמשה, כי היה עסקו עם בני ביתו, ולכן בחשבם כל זה הסכימו בדעתם שלא לישא נשים באשר הבינו במות משה ואהרן ינהיגו הם הציבור ואם יהיה להם בנים לא יוכלו להשגיח עליהם וילכו בדרך לא טוב, או שלא יוכלו להשגיח כל כך על הציבור, על כן מצאו טוב לכבוד ה' ועמו שלא לישא נשים, ולפי זה אתי שפיר דברי הגמרא, לא חס ושולם שקיוו על מיתתם או שדיברו זה עם זה בזמן שימותו שני זקנים הללו אני ואתה ננהיג את הציבור, אלא שהתבוננו במה שחסר במשה ואהרן, משה היה מפקח ביותר על צרכי הציבור על ידי זה בניו לא היו טובים, ואהרן שהשגיח על בניו לא השגיח על הציבור כל כך, ואין בידו זכות הרבים כל כך לכן, לא ניקח נשים, ובאמת טעו כי בהדי כבשא דרחמנא למה להן, יקיימו מצות ה' הכתובה והמצווה עליהם ויולידו בנים, והנה אלו בני אהרן היה בווער בהם אש אהבת ה' ולעמו, ולכן נמנעו מלישא נשים, אבל זה היה אש זרה אשר לא יקובל לפני ה', וזה שכתוב "ויקריבו לפני ה' אש זרה אשר לא ציווה אותם" שלא ציווה להם להנהיג הציבור באופן אחר ממה, ולישא אשה ולהוליד בנים ציווה ה', ולכן היה אש זרה וימותו לפני ה' שכוונתם היו לשם שמים אבל טעו.

במראה יחזקאל (פרשת שמיני) מבאר: שנדב ואביהו שלא נשאו נשים להיותן קדושים ונהפוך שעל ידי שנשא אשה לומד בטהרה ולא נאמרה פרישות מהאשה רק למשה.

מהיכן לומדים שגר שנתגייר כקטן שנולד דמי?

אלו שנשאו קרובותיהם צריכים לפרוש מהם, ועל כרחך דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי.

וכבר הקשו המפרשים על דברי המשך חכמה, שהרי מפורש בספרי (פרשת בהעלותך פיסקא ז) וישמע משה את העם בוכה למשפחותיו. היה רבי נהוראי אומר מלמד שהיו ישראל מצטערים בשעה שאמר להם משה לפרוש מן העריות, שהיה אדם נושא את אחותו ואחות אביו ואחות אמו, ובשעה שאמר להם משה לפרוש מן העריות היו מצטערים.

וכיוצא בזה כתבו בדעת זקנים מבעלי התוספות (במדבר יא כז) אלדד ומידד אחי משה היו, כי כשנתנה תורה ונאסרו על העריות פרשו כלם, שנאמר וישמע משה את העם בכה למשפחותיו, ודרשינן על עסקי משפחותיו, וגם עמרם אבי משה פירש מיוכבד שהייתה אשתו ונשא

הנכם מוזמנים להצטרף אלינו ללימוד בצומא ולשיעור במשנה בשפה ברורה ונעימה השווה לכל נפש

מאת: הרב יוסף ויצמן
השיעור מתקיים בכל יום בשעה 19.00
בבית הכנסת "קול - אליה" רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב
תפילת מנחה: 18.30 תפילת ערבית: 18.45

"וימת נדב ואביהו לפני ה' בהקריבם אש זרה לפני ה' במדבר סיני ובנים לא היו להם" (ג ד).

והקשו המדרש וכן הכתב סופר (בפרשת השבוע וכן בפרשת שמיני): מדוע באמת נדב ואביהו לא נשאו נשים הרי זה מצוה דאורייתא, ואיך ביטלו כזאת מצוה רבה?

המדרש מבאר: לפי שנדב ואביהו שחוצים היו, והיו אומרים אבינו כהן גדול, אחי אבינו מלך, אחי אמנו נשיא, אנו שני סגני כהונה איזה אשה ראויה לנו, והיו מונעים עצמם ולא רצו לישא אשה ולקיים פריה ורביה, ואותו עוון גרם להם להישרף.

הכתב סופר מבאר: לפי שחששו שעול הפרנסה של ילדיהם ייפול עליהם ולא יוכלו לעשות את העבודה כמו דאיתא בגמרא במסכת קדושין (דף כ"ט) רחיים בצווארו ויעסוק בתורה, וכן חששו שמא

בחידושי חתם סופר בגמרא במסכת עבודה זרה (דף סד ע"א) כתב וז"ל: יגעתי הרבה ולא מצאתי, מנין לרבנן הא דגר שנתגייר כקטן שנולד, ומותר באחותו ובתו ואמו, והלא פי' גזל הגר אפשר דקאי אשתוקי ואסופי ישראל, או עבד משוחרר דמעיקרא חמור והשתא אדם, כדאיתא בגמרא במסכת קידושין (דף סב ע"ב) ואפשר ה"ה למאן דאמר גוי אינו מטמא באהל, אס כן מעיקרא אינו אדם ועכשיו פנים חדשות, ודוחק ומכל שכן לרבנן דלית להו דרשא אתם קרויים אדם צריך עיון גדול.

ובמשך חכמה (דברים ה כו) כתב שזה נלמד מהפסוק "שובו לכם לאהליכם". דמסתמא היה ליוצאי מצרים נשים הרבה, שהיו מאותן שאין בני נח מוזהרים עליהן. ועמרם יוכיח שגדול הדור היה ונשא דודתו. ואיך אמר רחמנא אחר מתן תורה 'שובו לכם לאהליכם' ואין אהלו אלא אשתו כדאמרינן בגמרא במסכת מועד קטן (דף ז ע"ב) הלא

כלה שבטא. ומפורש שבהר סיני לא היו לישראל דין גר שנתגייר כקטן שנולד, דאי אמרינן שבהר סיני היו להם דין כקטן שנולד, אייכ אין נחלה ממשמשת עד ראובן, וכייש שלא עד יעקב, אלא מפסיקה בהר סיני.

ובעיקר קושיית החתם סופר מנין למדים זה שגר שנתגייר כקטן שנולד, ציינו המפרשים את דברי הראב"ן בגמרא במסכת יבמות (דף כב ע"א) שכתב ואסמכתא לגר שנתגייר כקטן שנולד, מיואת הנפש אשר עשו בחרן, ואמרינן בבראשית רבה אברהם מגייר את האנשים, ושרה את הנשים והפסוק מעיד שאברהם ושרה שגיירו עשו אותם, ולא יולדיהם, עכ"ל. ויש להעיר דהרי בגמרא במסכת סנהדרין (דף צט ע"ב) מבואר אמר ריש לקיש כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו, שנאמר ואת הנפש אשר עשו בחרן. והנה בעל הטורים (דברים כד יז) כתב על הפסוק 'לא תטה משפט גר יתום', ולא אמר גר ויתום, לומר לך גר שנתגייר כקטן שנולד דמי. כלומר שכל גר הוא גם יתום. (חשי"ח ע"ז סד ע"א).

אשה אחרת והוליד ממנה אלדד ומידד. ומצאתי קונטרס מר' עמרם שהביא מר' הלל שהיה מארץ ישראל, אני הלל ראיתי קבר אלדד ומידד, והיה כתוב עליהם אלדד ומידד אחי אהרן מן האב ולא מן האם.

בהקדמה לשב שמעתתא (אות ט) הביא בשם המהר"ל בספרו גור אריה פרשת ויגש, שהקשה כיון דישראל במתן תורה היה להם דין גרים, וקיימא לן גר נושא אחרות משום דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ואם כן לאותו הדור היה ראוי להתיר קרובות ערווה, ותירץ דלא אמרינן גר שנתגייר כקטן שנולד דמי אלא בגר שנתגייר מדעתו אז הוא כקטן שנולד, אבל בשעת מתן תורה שהוכרחו לקבלה שכפה עליהם הר כגיגית בזה לא היו כקטן שנולד ע"ש, לזה בכו למשפחותיהם על עסקי עריות.

והנה אמרינן בגמרא במסכת בבא בתרא (דף קטו ע"ב) נחלה ממשמשת והולכת עד ראובן, ולימא עד יעקב? אמר אביי גמירי דלא

ניצד מסיים הבעל קורא את קריאת הפרשה בפסוק "ולא יבאו לראות כבלע את הקודש ומתו" והרי יש לסיים בדבר טוב?

והשיב שכיון דאחר סיום הפרשה מברך העולה ברכת התורה שהיא תקנת חז"ל אנשי כנה"ג, והיא חיוב על האדם, אם כן ברכת התורה הוא הסיום, ואפילו שהחזן קורא והעולה מברך, כיון דצריך להטות אזניו אל הברכה ולענות אמן, השומע דינו כקורא. מיהו הלומד שנים מקרא, שאינו מברך אחר קריאתו, כשיגיע לא יסיים, "ומתו" וישתוק, אלא יאמר פסוק אחד מפרשה שניה שאחריה, או פסוק אחד ממה שקרא, וגם כן יאמר אותו שנים מקרא ואחד תרגום.

"ולא יבואו לראות כבלע את הקודש ומתו" (ד כ)

הרמ"א (או"ח סימן קלח סעיף א) כתב שהקורא בתורה יכוין שיתחיל תמיד לקרוא בדבר טוב, ויסיים בדבר טוב.

רבנו יוסף חיים זיע"א בספרו שו"ת רב פעלים (ח"ד או"ח סימן מב) נשאל איך מסיים הבעל קורא בסוף פרשתנו בפסוק "ולא יבאו לראות כבלע את הקודש ומתו", הלא אין מסיימים הסדר בדבר רע?

חידות:

ישנם שני מקומות תורה ובכל אופן יש עדיפות לגור באחת מהן מהי העדיפות?

והגר"י זילברשטיין הציע את הדברים לפני שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל ואמר לי שכוונת חז"ל היא כשבעם ישראל בכללות יש רבבות ואלפים, ואין הכוונה על מקום מסוים. אך בכלי יקר (תחילת ספר במדבר) כתב אמרו חז"ל אין הקב"ה משרה שכנינו על ישראל פחות מכ"ב אלף, שנאמר ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל... ועל כן הוצרך למנות גם את ישראל לידע אם יש בחשבון הזה שראויים להשראת שכניה בכל שבט ושבט וכו', וכתב רבנו בחיי שבכל מקום שהשכינה מצויה שם תמצא ארבעה מחנות שכינה. ובספר הפרדס כתב שיש כ"ח מחנות שכינה צא וחשוב כ"ח פעמים כ"ב תמצא ת"כ אלף ועוד טז אלף וכו', עכ"ל. מבואר שבתוך כלל ישראל היו כ"ח מחנות שכינה ובכל אחד כ"ב אלף. אם כן אולי כדאי לבא לעיר ולהשלים לכ"ב אלף ישראל, וצ"ע.

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבותם במספר שמות כל זכר לגולגלתם" (א ב)

כתב הגר"י זילברשטיין בחישובי חמד על מסכת בבא קמא (דף נג ע"א) כאשר יש מקום אחד גרים בו שני אלפים ושני רבבות חסר אחד מישראל, והמקום השני אין בו את המספר הזה אלא או יותר או פחות בכמה גוונה אולי עדיף לבא לגור במקום הראשון, כי בזה יגרום להשראת השכינה במקום הזה כמו שמבואר בגמרא במסכת בבא קמא (דף נג ע"א). ובהעמק דבר (תחילת ספר במדבר) כתב: "...כמו מלך ההולך בראש צבאו במדבר למלחמה, ואין מלך הולך בעצמו ובכבודו, כי אם במחנה כבודה והגונה לפי כבודו, כך היה נדרש להשראת שכינה בזה האופן דווקא, וכעין דאיתא בגמרא במסכת בבא קמא (דף נג) "ללמדך שאין שכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות...". אלא שם מייירי בהשראת שכינה דמנוחה וכו'. ולכן אולי עדיף לבא לגור במקום שמשלים את המספר הזה, שבוה גורם להשראת שכינה וגם לקידוש שם שמים. ויעויין בדברי המהרש"א בגמרא במסכת יבמות (דף סג) שמספר זה הוא מחנה שכינה של מעלה, שהם כ"ב אלף מלאכים כמו שנאמר "רכב אלוקים רבותיים אלפיים", וכך היה מחנה לוייה וכולם צדיקים.

ויעויין בעיון יעקב בגמרא במסכת יבמות (דף סג ע"ב) שכתב: אין השכינה שורה על פחות משני אלפים ושני רבבות, ואפשר לומר הטעם, משום דאדם מאלף מצאתו, נמצא דמתוך כ"ב אלף נמצא כ"ב בני אדם הישרים, שהם כנגד כ"ב אותיות התורה, ולהכי אלוקים נצב בעדת קל, דסנהדרין קטנה היו כ"ב ואחד שצריך להוסיף שלא יהיה שקול, עכ"ל. מדבריו נראה שלא מספיק שבעם ישראל בכללותו יהיו כ"ב אלף, אלא דבכל קיבוץ כזה ה' נצב בו. (חשי"ח ב"ק פג ע"א).

לאיזה שבט היו יותר בנות מבנים?

ולפיכך בפרשת פנחס כתוב בכולן "בניי", לפי שמתו האנשים, ונתרבו הנשים, לכך לא אמר "לבניי". במסורה, וברבנו בחיי, ובספר אוצר המכתבים לרבי יוסף משאש זצ"ל (ח"א מכתב שע"ח) כתב שני טעמים אחרים.

"בְּנֵי נִפְתָּלִי תוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמַת מִבְּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמֵעֵלָה כֹּל יֵצֵא צָבָא" (א מב).

כתב בעל הטורים: שבכל השבטים נאמר "לבניי", ורק בנפתלי נאמר "בניי", לפי שבשבט נפתלי היו בנות יותר מבנים.

ולכך רמו יעקב אבינו בברכת נפתלי (בראשית מט כא) "אילה שלוחה הנותן" ראשי תיבות אשה.

לאחר מספר שנים של הדפסת והפצת עלון זה בארץ ובחו"ל, מאחר והוצאת העלון כרוכה בהוצאות כספיות גדולות, לצערנו הרב אנו נאלצים לצמצם מאוד את כמות הדפסת והפצת העלוניו. מעוניין לזכות את הרבים? אתה יכול בשמחה להדפיס עלון זה ולהפיצו באזור מגורך. ניתן לעזור בהוצאת והפצת העלון ולהקדיש עלונים לזיכוי הרבים לבריאות אושר נחת זש"ק ולע"נ קרובים וידידים. המעוניין להיות שותף בהוצאת העלון ולזכות את הרבים יוכל לפנות לטלפון: 052-814448